

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Cdo/111/2023
Identifikačné číslo spisu: 8121203599
Dátum vydania rozhodnutia: 27.06.2024
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Bajánková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:8121203599.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Bajánkovej a sudcov JUDr. Jozefa Kolcuna, PhD. a JUDr. Jany Haluškovej v spore žalobcu Ing. W. Y., nar. XX. XX. XXXX, trvale bytom C., toho času vo výkone trestu v Ústave na výkon trestu odňatia slobody Y. - Š., so sídlom H. X, XXX XX Y-Š., právne zastúpený advokátom JUDr. Martin Friedrich, so sídlom Floriánska 19, 040 01 Košice, IČO: 42 319 528, proti žalovanému Slovenská republika - Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom Račianska 71, 913 11 Bratislava, IČO: 00 166 073, o zaplatenie 26.000 eur s prísl. titulom náhrady nemajetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Prešov sp. zn. 9C/22/2021, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 14. februára 2023 sp. zn. 5Co/2/2022, 5Co/6/2023, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalobcovi voči žalovanému p r i z n á v a náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

I. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 9C/22/2021-111 zo dňa 4. novembra 2021 v spojení s opravným uznesením, č. k. 9C/22/2021-131 zo dňa 25. novembra 2021 rozhodol tak, že:

„I. Žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi sumu 4.500 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5,00% ročne z tejto sumy od 09. 06. 2020 až do zaplatenia, a to do 3 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.

II. V prevyšujúcej časti žalobu zamietla.

III. Žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania v rozsahu 100%, a to do 3 dní odo dňa právoplatnosti rozhodnutia súdu I. inštancie o výške týchto trov.“

1.1. Rozhodnutie právne odôvodnil § 3 ods. 1, 2, § 8 ods. 5, 6, § 16 ods. 4, § 17 ods. 1, 2, 3 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých

zákonov, § 13 zákona č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, § 122 ods. 3, § 517 ods. 1, 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník, § 3 nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z. z. ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka, § 251, § 255 ods. 1, § 262 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej C. s. p.).

1.2. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že tvrdenie zasahujúcej hliadky je len úradným záznamom, ktorého pravdivosť nemožno verifikovať a jeho pravdivosť vo vzťahu k odmietnutiu predložiť nájomnú zmluvu namietol aj žalobca v rámci oboznámenia sa s výsledkami vyšetrovania. Ďalej uviedol, že z vykonaného dokazovania je zrejmé, že žalobca bol v období od 24. 11. 2018 do 27. 05. 2019 vo väzbe (išlo o tzv. preventívnu väzbu) v rámci trestného konania, ktoré sa neskončilo jeho odsúdením, ale postúpením veci na prejednanie priestupku, čo znamená, že vo výsledku jeho trestné konanie, ako aj väzba boli nezákonné. S tvrdením žalovaného, že sa netreba zaoberať postupom OČTK v rámci trestného konania, ale iba samotným zavinením, či nezavinením väzby nesúhlasil a poukázal na rozhodnutie Ústavného súdu ČR vo veci sp. zn. II. ÚS 590/08. Uviedol, že už z podstaty samotného trestného stíhania vyplýva, že toto negatívne ovplyvňuje osobný život trestne stíhaného, avšak samotný fakt trestného stíhania je záťažou pre každého obvineného, pretože trestné stíhanie výrazne zasahuje do súkromného a osobného života jednotlivca, do jeho cti, dobrej povesti a o to viac, ak je stíhaný väzobne. Mal za to, že samotné väzobné stíhanie v rámci trestného konania, ktoré neskončilo odsúdením obvineného a ktoré obvinený nezavinil, je dôvodom priznania nemajetkovej ujmy v peniazoch. Pre odškodnenie nezákonnej väzby, musia byť splnené zákonom stanovené pozitívne podmienky (trestné konanie okrem iného skončilo postúpením veci inému orgánu na prejednanie priestupku) a negatívnou podmienkou (zo strany poškodeného nedošlo k zavineniu si väzby). Podľa názoru súdu prvej inštancie nedošlo k žiadnemu takému konaniu žalobcu, ktoré by mohlo byť kvalifikované ako zavinenie si väzby, pričom k oslobodeniu žalobcu došlo nie z dôvodu dodatočne vykonaných dôkazov, ale iba z dôvodu iného právneho hodnotenia veci sudcom rozhodujúcim meritórne na rozdiel od sudcu pre prípravné konanie. Zavinenie žalobcu na vzatí do väzby by bolo dané v prípade, ak by napriek tomu, že mal k dispozícii užívateľský titul, tento pred OČTK a sudcom pre prípravne konanie zamlčal. V tomto prípade však tomuto tak jednoznačne nebolo, naopak žalobca poukazoval na zmluvu a opakovane poukazoval aj na to, že žiadnym spôsobom tvrdeným poškodenou k ukončeniu nájomného vzťahu nedošlo. Už táto skutočnosť musela pre OČTK jednoznačne signalizovať, že nájomný vzťah tu bol a otázka platnosti jeho skončenia mala byť skúmaná ako podstatná predbežná otázka. Rovnako v prospech názoru o nezavinení si väzby svedčí aj to, že sudca pre prípravné konanie pri vzatí do väzby uviedol, že aj keby k dispozícii túto zmluvu mal, žalobcu by do väzby vzal, a to preto akým spôsobom sa vstupu do nehnuteľnosti, ktorú mal právo užívať, domáhal. Následne to boli práve OČTK, ktoré opakovane odopierali žalobcovi snahu dostať sa k písomnému vyhotoveniu zmluvy a akonáhle to sudca vo veci rozhodujúci meritórne povolil a táto zmluva sa dostala na svetlo sveta, bolo trestné konanie ukončené spôsobom v prospech žalobcu, tzn. spôsobom, kde bola inak právne posúdená oproti uzneseniu o vzatí do väzby otázka existencie nájomnej zmluvy a jej zákonné/nezákonné vypovedanie a aký to má vplyv na trestné stíhanie žalobcu. Dodal, že predmetom trestného konania nebol skutok spočívajúci v poškodzovaní cudzej veci, ale práve skutok spočívajúci v neoprávnenom zásahu do domovej slobody iného. Ani tvrdenie o násilnom správaní sa žalobcu vo vzťahu k jeho matke (v čase rozhodovania o väzbe však nepreukázané a netýkajúce sa skutku porušovania domovej slobody; navyiac, ak dôvodom zavinenia väzby nie je predchádzajúce odsúdenie, o to menej ním môže byť iba podozrenie z protiprávneho konania) nebolo dôvodom zavinenia väzby si žalobcom, pričom jeho útočná svojpomoc sa týkala iba oddeleného priestoru rodinného domu, ktorý mal právo užívať a nie tej časti rodinného domu, ktorý užívala jeho matka.

1.3. Vo vzťahu k výške nemajetkovej ujmy uviedol, že primeranosť výšky náhrady nemajetkovej ujmy musí zohľadňovať vždy osobitné okolnosti prípadu, ktorých rozmanitosť nemožno vopred postihnúť. Poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR, sp. zn. 30Cdo/2357/2010, kde dospel k záveru o orientačnej výške náhrady nemajetkovej ujmy za deň väzby v rozpätí od 500,- Kč do 1500,- Kč (20 eur až 60 eur; 600 eur až 1.800 eur/mesiac) a taktiež dospel k záveru, že prvé dni väzby by mali byť odškodňované vyššou sumou ako dni nasledujúce. Toto rozhodnutie spomína aj Ústavný súd SR vo veci sp. zn. III. ÚS 754/2016. Ďalej uviedol, že tieto kritéria výšky nemajetkovej ujmy sú relativizované výškou najvyššej ujmy určenej pre rok 2019 ako 26.000 eur (50 x min. mzda 520 eur), teda aj pri plnej existencii dôvodov uvedených v § 17 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z. z. a maximálnej dĺžke väzby 60

mesiacov nemôže byť priznaná suma vyššia. Numericky tak na mesiac väzby pripadá suma 433 eur (26.000 eur/60). Z uvedenej sumy tak vychádzal aj súd prvej inštancie, ktorú modifikoval trvaním väzby a prípadným naplnením dôvodov uvedených v § 17 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z. z., ktoré však preukázané neboli s výnimkou písm. c) vo vzťahu k deťom žalobcu. Žalobca taktiež nepreukázal ani tvrdené psychické a fyzické problémy spôsobené väzbou. Tieto kritéria k zvýšeniu mesačnej sadzby odškodnenia vedú iba čiastočne. K zvýšeniu pristúpil z dôvodu počiatkových dní väzby (keď je nevyhnutné úplne zabudnúť na doterajší život a prispôbiť sa životu za väzenskými múrmi), pričom za počiatkovú dobu považoval prvé tri mesiace (doba nevyhnutná na „aklimatizáciu“), ktoré odškodnil sumou 1.000 eur/mesiac. Zvyšné tri mesiace odškodnil sumou 500 eur, prihliadajúc na odlúčenie žalobcu od detí (bola preukázaná riadna starostlivosť žalobcu o deti a dobrý vzťah s nimi). Spolu tak žalobcovi priznal sumu 4.500 eur.

1.4. Vo vzťahu k úrokom z omeškania poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 4Cdo/257/2019. Uviedol, že žiadosť o odškodnenie bola žalovanému doručená dňa 06. 12. 2019, odpoveď bola vyhotovená dňa 05. 12. 2019, ale oznámená neznámeho dňa (arg. ... najskôr dňom oznámenia ..., nie dňom vyhotovenia), preto priznal úroky z omeškania uplynutím šesťmesačnej lehoty na predbežné prerokovanie nároku. Táto lehota uplynula dňa 08. 06. 2020 (06. 06. 2020 bola sobota), preto sa do omeškania žalovaný dostal dňa 09. 06. 2020 a od tohto dňa tak priznal úroky z omeškania.

1.5. Výrok o trovách konania odôvodnil súd prvej inštancie podľa zásady úspechu, pričom v prejednávanej veci išlo o konanie, kde výška nároku závisela od úvahy súdu. Úspech žalobcu je tak daný jeho úspechom v základe nároku a preto mu patrí nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom zo dňa 14. februára 2023 sp. zn. 5Co/2/2022, 5Co/6/2023 potvrdil rozsudok v spojení s opravným uznesením v jeho napadnutej časti, t. j. okrem výroku II. o zamietnutí žaloby nad sumu 2.900 eur s prísl. (I. výrok), zmenil rozsudok v spojení s opravným uznesením vo zvyšnej napadnutej časti, t. j. vo výroku II. tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi sumu vo výške 2.900 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5% ročne z tejto sumy od 09. 06. 2020 až do zaplatenia, a to do 3 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku. (II. výrok) Žalobcovi priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu s tým, že o výške tejto náhrady rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením. (III. výrok)

2.1. Z vykonaného dokazovania súdu prvej inštancie nesporne vyplynulo, že existencia pozitívnej podmienky bola naplnená, keďže (i) žalobca bol preukázateľne vzatý do väzby (viď uznesenie Okresného súdu Prešov, č. k. 33Tp/172/2018-25 zo dňa 26. 11. 2018, ktoré bolo potvrdené aj uznesením Krajského súdu v Prešove, č. k. 1Tpo/36/2018-38 zo dňa 19. 12. 2018) a (ii) vec bola následne postúpená inému orgánu, a to Okresnému úradu Prešov na prejednanie ako priestupku proti majetku (viď rozhodnutie Okresného súdu Prešov, č. k. 41T/23/2019-394 zo dňa 27. 05. 2019, ktoré bolo potvrdené uznesením Krajského súdu v Prešove, č. k. 8To/47/2019-428 zo dňa 01. 10. 2019).

2.2. Sporným však medzi sporovými stranami v predmetnom prípade bolo, či bola naplnená aj negatívna podmienka, a teda nezavinenie si väzby samotným žalobcom ako obvineným. Tu odvolací súd poukázal na to, že Zákon o zodpovednosti za škodu bližšie neupravuje (a to ani demonštratívne) prípady, ktoré je potrebné považovať za zavinenie si väzby samotným obvineným. Vo vzťahu k zavineniu si väzby Ústavný súd SR vo svojom uznesení, č. k. I. ÚS 444/2012-17 zo dňa 03. 10. 2012 (bod 17. odôvodnenia) uviedol nasledovné: „Čo je potrebné považovať za zavinenie väzby samotnou osobou, ktorá žiada o náhradu škody, zákon č. 514/2003 Z. z. bližšie neustanovuje, preto je interpretácia a aplikácia tohto zákonného ustanovenia zverená všeobecným súdom, ktoré o nárokoch na náhradu škody spôsobenej väzbou rozhodujú. Pri tomto rozhodovaní vychádzajú vždy z konkrétnych okolností každého prípadu zistených z riadne vykonaného dokazovania, vychádzajúc z ktorého im prislúcha urobiť právny záver o zavinení, resp. nezavinení väzby osobou žiadajúcou náhradu škody. Pri tomto rozhodovaní sa samozrejme musia vyvarovať svojvôle a svoje skutkové a právne závery riadne odôvodniť.“ (rovnako pozri aj bod 36. odôvodnenia uznesenia Ústavného súdu SR, sp. zn. I. ÚS 273/2021 zo dňa 29. 06. 2021). Odvolací súd však poukázal aj na Správu o účinnosti zákona č. 58/1969 Zb. prejednanej a schválenej plénom Najvyššieho súdu ČSSR, sp. zn. Plsf 3/77 zo dňa 30. 11. 1997, kde sa bližšie uvádza: „K vylúčeniu nároku na odškodnenie za väzbu podľa ustanovenia § 5 ods. 2 písm. a) zákona č. 58/1969 Zb. totiž nestačí, že tu bol zákonný dôvod väzby v zmysle ustanovenia § 67 Trestného poriadku alebo jej trvania v zmysle ustanovenia § 72 Trestného poriadku, ale treba, aby si obvinený sám väzbu zaviniel. I

keď pritom zákon len príkladom uvádza, ktoré konanie obvineného treba považovať za zavinenie väzby (napr. pokus o útek), rozhodne vždy predpokladá určité konkrétne konanie obvineného, ktorým dal príčinu na uvalenie väzby. To znamená, že podľa úpravy vzatia do väzby a jej trvania zakotvenej v Trestnom poriadku bude tu zákonný dôvod väzby, keď v zmysle ustanovenia § 67 Trestného poriadku bude tu skutočnosť, ktorá odôvodňuje obavu, že obvinený napr. ujde alebo že bude pokračovať v trestnej činnosti alebo že bude pôsobiť na svedkov a pod. Pre vylúčenie nároku na odškodnenie za väzbu malo by však byť preukázané aj určité konanie obvineného, napr. pôsobenie na znalca, zastrašovanie svedkov, odstraňovanie dôkazov a pod., ktorým dal príčinu k obavám, ktoré boli dôvodom väzby alebo jej predĺženia, lebo len v takomto prípade možno hovoriť o tom, že obvinený mal vinu na uvalení väzby. Nemožno preto jednoznačne vidieť zavinenie na uvalení väzby len v tom, že okresný prokurátor zdôvodnil vzatie do väzby konštatovaním, že išlo napr. o osobu niekoľkokrát súdne trestanú pre majetkové a iné delikty a vzhľadom na osobu páchatel'a je nebezpečenstvo, že by mohol ujsť alebo sa skrývať, aby sa vyhol trestnému stíhaniu a trestu, a že je to dôvodná obava, že by mohol i naďalej pokračovať v páchaní trestnej činnosti obdobnej povahy. Zrejme nepôjde taktiež o zavinenie na vzatí do väzby ani vtedy, keď sa obvinený ku spáchaniu trestného činu nepriznal alebo odmieta vypovedať a tak svojím konaním vzbudzuje dôvodné obavy, že by mohol mariť vyšetrovanie pôsobením na svedkov alebo spoluobvinených.“ Napriek tomu, že uvedená správa sa týkala výkladu a používania ustanovení predchádzajúcej právnej úpravy - zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (ďalej len „Zákon č. 58/1969 Zb.“), odvolací súd mal za to, že táto je použiteľná aj na predmetný prípad, resp. na obdobné prípady, na ktoré sa vzťahuje už Zákon o zodpovednosti za škodu, pretože súčasné znenie § 8 ods. 6 písm. a) Zákona o zodpovednosti za škodu sa výrazne neodchýlilo od znenia predchádzajúceho ust. § 5 ods. 2 písm. a) Zákona č. 58/1969 Zb., pretože došlo len k vypusteniu príkladov zavineného konania. Napokon aktuálnosť posudzovania viny aj v zmysle uvedenej Správy o účinnosti zákona č. 58/1969 Zb. aj vo vzťahu k § 8 ods. 6 písm. a) Zákona o zodpovednosti za škodu bola konštatovaná Najvyšším súdom SR v uznesení sp. zn. 2Cdo/154/2019 zo dňa 23. 04. 2020, dokonca v uvedenom rozhodnutí bola označená aj za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu (k rovnakému záveru dospel dovolací súd aj v uznesení sp. zn. 7Cdo/243/2019 zo dňa 28. 10. 2020). Z vyššie uvedeného tak vyplýva, že zavinenie si väzby samotným obvineným je potrebné posudzovať v každom jednotlivom prípade individuálne, pričom je potrebné prihliadať nielen na dôvody väzby, ale aj na všetky okolnosti, ktoré viedli orgány činné v trestnom konaní (ďalej len „OČTK“) k tomu, že obvinený bol vzatý do väzby.

2.3. Ako vyplynulo z vykonaného dokazovania súdu prvej inštancie, proti žalobcovi bolo vedené trestné stíhanie za zločin porušovania domovej slobody. Základná skutková podstata tohto trestného činu postihuje každého, kto neoprávnene vnikne do obydlia iného alebo tam neoprávnene zotrvá (§ 196 Trestného zákona). Ako vyplynulo z odôvodnenia uznesenia sudcu pre prípravné konanie, ktorým bol žalobca vzatý do väzby (bod 4.4. odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie) dôvodná obava, že žalobca bude pokračovať v trestnej činnosti sa nevzťahovala k základnej skutkovej podstate trestného činu, teda, že žalobca bude opakovane vnikat' do obydlia jeho matky, ku ktorému nemal v danom čase preukázaný žiaden právny vzťah, ale naopak dôvodná obava spočívala v pokračovaní protiprávneho konania vo vzťahu k samotnej matke, ktoré malo stúpajúcu tendenciu (najprv nadávky, neskôr fyzické útoky). Z vykonaného dokazovania súdu prvej inštancie však nevyplývalo ani to, aby žalobca svojim správaním pred OČTK dal dôvod na jeho väzobné stíhanie, teda aby pred OČTK napadol matku, či už slovné alebo fyzicky. Napokon, ako správne poukázal súd prvej inštancie, sudca pre prípravné konanie v odôvodnení svojho uznesenia napokon konštatoval, že žalobcu by do väzby vzal aj v tom prípade, ak by nájomné zmluvy zabezpečené mal, a to už len z toho dôvodu, akým násilným spôsobom sa žalobca svojho práva domáhal. Z uvedeného tak jednoznačne vyplýva, že aj keby žalobca predložil nájomné zmluvy OČTK v čase, keď boli privolané na miesto činu, alebo v čase jeho výsluchu ako zadržaného, nemalo by to žiaden vplyv na rozhodnutie o väzbe, keďže žalobca by do väzby vzatý bol, či tieto zmluvy boli alebo neboli predložené. Z uvedených dôvodov preto neobstoja ani odvolacie námietky žalovaného o tom, že konanie žalobcu smerovalo proti náležitému objasneniu skutku, pretože prípadné predloženie nájomných zmlúv by aj tak v konečnom dôsledku viedlo k vzatiu žalobcu do väzby. Z uvedených dôvodov tak aj odvolací súd dospel k rovnakému záveru ako súd prvej inštancie, teda, že zo strany žalobcu nedošlo k zavineniu si väzby, čím bola kumulatívne splnená aj negatívna podmienka pre vznik nároku na náhradu nemajetkovej ujmy. Odvolacie námietky žalovaného vo vzťahu k zavineniu si väzby

žalobcom preto odvolací súd vyhodnotil ako nedôvodné.

2.4. Vo vzťahu k výške nemajetkovej ujmy odvolací súd uviedol, že jej určenie je vždy závislé (popri zákonných predpokladoch na jej priznanie a ustálenej súdnej praxe) od výsledku posúdenia individuálnych a jedinečných skutkových okolností každej prejednávanej veci, a teda je na úvahe súdu, ktorý vec prejednáva a rozhoduje, v akej výške prizná nemajetkovú ujmu za nezákonnú väzbu, avšak toto jeho rozhodnutie musí byť vždy náležite odôvodnené a nesmie vykazovať znaky svojvoľnosti. Pri určení výšky nemajetkovej ujmy za nezákonnú väzbu je potrebné vychádzať napríklad z povahy trestnej veci, dĺžky obmedzenia osobnej slobody, následkov väzby na osobný, rodinný, pracovný život žalobcu, osobu žalobcu, atď. Najvyšší súd Slovenskej republiky vo vzťahu k uvedenej problematike vo svojom uznesení sp. zn. 4Cdo/125/2019 zo dňa 27. 09. 2019 uviedol nasledovné: „Každé trestné stíhanie negatívne ovplyvňuje spoločenský, pracovný a osobný život stíhaného, a to bez ohľadu na jeho výsledok, teda aj je spôsobilé bez ďalšieho vyvolať vznik nemajetkovej ujmy najmä v takom prípade, ak sa preukáže, že bolo od začiatku nezákonné; ide o zodpovednosť absolútne objektívnu a za výsledok trestného konania vo veci samej, čím je založená zodpovednosť štátu za škodu obvineného spôsobenú uznesením o vznesení obvinenia. Pri odškodňovaní nemajetkovej ujmy za nezákonné trestné stíhanie každej fyzickej osoby sudcom nesvedčí bagatelizovanie závažnosti ujmy priznávaním neprimerane nízkych, resp. žiadnych náhrad; také rozhodovanie treba považovať za obchádzanie zákona i jeho účelu a pôsobí mnohokrát veľmi cynicky, bez citu pre elementárnu spravodlivosť, alebo absencie postupu podľa pravidiel, podľa ktorého „nerob druhému to, čo nechceš, aby robili tebe“.“

2.5. Odvolací súd zastával názor, že v prípade určovania výšky náhrady nemajetkovej ujmy možno na jednej strane vychádzať z tzv. prezumovaných následkov, ktoré nie sú potrebné v konaní osobitne preukazovať. Osobitne tak nie je potrebné preukazovať to, že nezákonná väzba zasiahla do práva na súkromie, práva na ochranu súkromného života, osobnej slobody, dôstojnosti, cti, dobrej povesti, psychiky, či rodinného života žalobcu. Na strane druhej je potrebné vychádzať z už spomínaných individuálnych okolností konkrétneho prípadu, ktoré musí žalobca v konaní už preukázať. Týmito individuálnymi okolnosťami môžu byť napríklad vážne zdravotné problémy, psychické problémy, zničenie alebo podstatný zásah do vzťahov žalobcu (rodinných, pracovných, priateľských, spoločenských), odcudzenie sa s rodinou, psychická ujma rodiny, trvajúce poškodenie dobrého mena, spoločenského postavenia, atď., pričom tieto individuálne okolnosti musia mať priamu príčinnú súvislosť s nezákonným rozhodnutím o väzbe.

2.6. V predmetnom prípade žalobca tak v priebehu prvoinštančného konania, ako aj v priebehu odvolacieho konania poukazoval na ujmu, ktorá mu vznikla v osobnom, rodinnom živote, pracovnom živote, či na ujmu vzniknutú na jeho zdraví a psychike. Tu odvolací súd poukázal na to, že žalobca neunesol dôkazné bremeno a nepreukázal aké zdravotné, či psychické problémy mu vznikli v spojitosti s nezákonnou väzbou, keďže jednak bližšie nešpecifikoval konkrétne problémy, ktoré mu vznikli a jednak v konaní nepredložil žiadne lekárske správy, ktoré by jeho tvrdenia preukazovali. Rovnako žalobca nepreukázal žiadne súdne rozhodnutie alebo uzatvorenú dohodu, z ktorých by vyplývala tak výška výživného na maloleté deti, ktorú je povinný uhrádzať k rukám ich matky, ako ani výška vzniknutého dlhu na výživnom. Pokiaľ žalobca poukazuje v odvolaní na to, že prišiel o jediný zdroj svojich príjmov, keďže nemohol vykonávať podnikateľskú činnosť, tento nárok žalobcu nemožno priznať v rámci nemajetkovej ujmy, ale len v rámci náhrady škody, ktorú si však žalobca v tomto konaní neuplatnil, preto sa odvolací súd uvedenou námietkou žalobcu nezaoberal. V konečnom dôsledku tak možno na jednej strane prisvedčiť tvrdeniam žalovaného o neunesení dôkazného bremena žalobcom v tomto smere, na strane druhej však nemožno konštatovať, že žalobca neunesol dôkazné bremeno vôbec. Odvolací súd poukázal na to, že v rámci prvoinštančného konania bolo dostatočne preukázané, že vzťah žalobcu a jeho detí bol pred rozhodnutím o jeho vzatí do väzby dobrý (možno nie ideálny), bol s nimi v pravidelnom styku, zaujímal sa o ne a prispieval na ich výživu, pričom v dôsledku nezákonného rozhodnutia o väzbe došlo k negatívnemu zásahu do tohto vzťahu, keďže počas šesťmesačnej väzby nebol s deťmi v žiadnom kontakte, či už osobnom, telefonickom alebo písomnom. Podľa názoru odvolacieho súdu však bolo potrebné ešte osobitne zohľadniť aj tú skutočnosť, že počas tohto obdobia došlo medzi žalobcom a jeho deťmi k určitému „ochladnutiu“ vzájomných vzťahov, nakoľko v prípade maloletých detí je potrebné, aby tieto mali zabezpečený pravidelný styk s oboma rodičmi, a to aj v prípade, ak títo nežijú spolu, pretože pre správny psychický vývoj dieťaťa je potrebný výchovný vplyv tak matky, ako aj otca. Čím dlhšie boli maloleté deti bez styku so žalobcom, tým viac dochádzalo k

jednak k narušeniu ich vzájomného vzťahu a jednak k potrebnému výchovnému vplyvu, a to aj v tom prípade, ak si to maloleté deti vzhľadom na svoj vek neuvedomovali (tu odvolací súd poukazuje na to, že z lustrácie žalobcu v registri obyvateľov vyplýva, že v čase väzby žalobcu boli deti žalobcu vo veku 8, 10 a 12 rokov). Odvolací súd nemôže prisvedčiť ani námietkam žalovaného o tom, že ak by bol vzťah žalobcu a detí taký dobrý, tieto by ho iste kontaktovali, pretože deti žalobcu v čase jeho väzby nemuseli mať ani vedomosť o tom, že sa nachádza vo väzbe vzhľadom na ich vek (napokon uvedené vyplýva aj z výpovede jeho dcéry, ktorá si na obdobie väzby otca nepamätala - bod 4.8. odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie). Rovnako odvolací súd nepochybuje o tom, že adaptácia na život vo väzbe je náročná, pričom je potrebné zohľadniť nielen tzv. adaptačné obdobie, ale aj to, že čím dlhšie samotná väzba trvá, tým negatívnejší vplyv na psychiku uväznenej osoby má, čo bolo taktiež potrebné podľa názoru odvolacieho súdu zohľadniť ako individuálnu okolnosť v predmetnom prípade.

2.7. Napokon sporným medzi stranami bolo aj určenie samotnej výšky nemajetkovej ujmy, kde žalobca súdom určenú výšku považoval za podhodnotenú a žalovaný naopak za nadhodnotenú. Súd prvej inštancie pri určení výšky nemajetkovej ujmy vychádzal najmä z rozhodnutia Najvyššieho súdu ČR, sp. zn. 30Cdo/2357/2010 v zmysle ktorého sa náhrada nemajetkovej ujmy pohybuje orientačne vo výške 20 eur - 60 eur sa deň väzby, t. j. 600 eur - 1.800 eur mesačne, pričom osobitne zohľadnil aj výšku maximálnej náhrady nemajetkovej ujmy pre rok 2019, ktorá bola vo výške 26.000 eur. Prihliadnuc na individuálne okolnosti predmetného prípadu považoval za dostatočnú výšku nemajetkovej ujmy spolu vo výške 4.500 eur. S úvahou ako dospel súd prvej inštancie ku konečným záverom o výške nemajetkovej ujmy odvolací súd súhlasí, ale zároveň poukázal na to, že uvedená suma nie je podľa jeho názoru dostačujúca vzhľadom na zistený skutkový stav a vyššie uvedené individuálne okolnosti prípadu. Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že žalobca bol vo väzbe od 24. 11. 2018 do 27. 05. 2018, t. j. spolu 185 dní, teda súd prvej inštancie v zmysle spomínanej českej judikatúry priznal žalobcovi v prepočte približne 24,30 eur za deň väzby, t. j. sumu na dolnej hranici nemajetkovej ujmy za deň väzby. Odvolací súd mal však za to, že celková suma 4.500 eur ako náhrada priznanej nemajetkovej ujmy nie je postačujúca, a to vzhľadom už na konštatovaný negatívny zásah do rodinných vzťahov medzi žalobcom a jeho deťmi, ako aj dĺžku nezákonnej väzby, preto videl dôvod na zvýšenie tejto sumy, a to na sumu 40 eur za deň nezákonnej väzby. Uvedená suma podľa názoru odvolacieho súdu postačujúca na odškodnenie trvania nezákonnej väzby a jej následkov na život žalobcu, ktoré žalobca preukázal len vo vzťahu k deťom a dĺžke trvania väzby (tak ako to zistil aj súd prvej inštancie), hoci poukazoval aj na iné okolnosti prípadu, ktoré sa mu však ďalej nepodarilo už nepreukázať. Preto priznanie vyššej sumy nepovažoval odvolací súd za odôvodnené. Žalobca má tak nárok na náhradu nemajetkovej ujmy spolu vo výške 7.400 eur (185 x 40 eur). Z uvedeného tak vyplýva, že žalobcovi je potrebné priznať navyše ešte sumu 2.900 eur (7.400 - 4.500). Odvolací súd tak na rozdiel od súdu prvej inštancie považoval celú dobu 185 dní za dobu, keď bol žalobca bez možnosti starostlivosti o deti, ako to popísal vyššie. Preto nedelil na rozdiel prvoinštančného súdu dobu na aklimatizačnú a ďalšiu. Celú túto dobu považoval za rovnocennú.

2.8. K úrokom z omeškania odvolací súd uviedol, že moment od ktorého začína príslušnému orgánu plynúť lehota na omeškania je presne vymedzený v poslednej vete § 16 ods. 4 Zákona o zodpovednosti za škodu, z ktorého jednoznačne vyplýva, že omeškание začína plynúť najskôr (i) dňom oznámenia o neuspokojení nároku na náhradu škody alebo (ii) uplynutím šesťmesačnej lehoty na predbežné prerokovanie návrhu, a to len za predpokladu, že nie je súdom určený skorší začiatok jej plynutia. V predmetnom prípade však nebolo možné jednoznačne určiť deň, kedy žalovaný oznámil žalobcovi, že neuspokojí jeho nárok na náhradu škody, preto súd prvej inštancie postupoval správne, keď začiatok lehoty omeškania určil druhým spôsobom, a to uplynutím šesťmesačnej lehoty na predbežné prerokovanie návrhu. Keďže súd prvej inštancie mal preukázané doručenie Žiadosti o odškodnenie žalovanej dňa 06. 12. 2019, preto správne od uvedeného dátumu počítal plynutie spomínanej šesťmesačnej lehoty, ktorá tak uplynula dňa 06. 06. 2020 a keďže uvedený deň pripadol na sobotu, táto lehota uplynula až dňa 08. 06. 2020, preto sa žalovaný správne dostal do omeškania prvýkrát až dňa 09. 06. 2020. Nemožno sa tak stotožniť ani s odvolacími námietkami žalovaného o nesprávnom právnom posúdení omeškania, pretože začiatok plynutia omeškania je určený priamo zákonom. Žalovaný síce v priebehu konania poukazoval na viaceré rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo vzťahu k určeniu začiatku plynutia omeškania, avšak tieto reflektovali na stav pred novelou Zákona o náhrade škody, t. j. pred 01. 01. 2013, kedy nebol zákonom vôbec stanovený začiatok plynutia omeškania. Z

uvedeného dôvodu tak neobstojí ani táto odvolacia námietka. Odvolací súd tak z vyššie uvedených dôvodov rovnako priznal žalobcovi nárok na zákonný úrok z omeškania vo výške 5% ročne aj zo sumy 2.900 eur, a to od 09. 06. 2020 do zaplatenia.

2.9. Vo vzťahu k napadnutému výroku III. o trovách konania odvolací súd poukázal na to, že zásadu úspechu vo veci (§ 255 C. s. p.) je potrebné uplatniť aj na konania, v ktorých výška plnenia závisí od úvahy súdu alebo od znaleckého posudku. V týchto prípadoch však nejde o procesne neúspešného žalobcu, ak mu bola priznaná aspoň časť žalobou uplatneného nároku, nemožno ho totiž ad absurdum zaťažiť procesnou zodpovednosťou za predvídanie výsledku na základe úvahy súdu alebo znaleckej činnosti. Pri rozhodovaní o náhrade trov konania je potrebné rozlíšiť čo je základné a čo sprevádzajúce. Za základné sa považuje rozhodnutie, že do žalobcovho práva bolo zasiahnuté, výška ujmy je potom druhotná a nadväzujúca. Rovnako odborná otázka posudzovaná znalcom môže presahovať možnosti strany sporu, ktorá napr. výšku škody „iba“ odhaduje. Aj tu je primárny fakt, že škoda bola spôsobená; jej výška nasleduje. Žalobcu v takejto veci preto treba považovať za plne procesne úspešného, keďže mal plný úspech čo do základu uplatneného nároku a súčasne výška plnenia, vyplývajúca z tohto jeho procesného úspechu, závisela výlučne od úvahy súdu alebo od znaleckého posudku. Aj keď Civilný sporový poriadok už nemá ustanovenie obdobné úprave obsiahnutej v § 142 ods. 3 zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku, neznamená to, že nová úprava vylučuje osobitný režim posudzovania úspechu v konaní a nárokov na náhradu trov konania v prípadoch, keď výška plnenia závisela od úvahy súdu. Z povahy nároku na náhradu nemajetkovej ujmy totiž vyplýva, že presné stanovenie výšky je závislé od úvahy súdu, preto je spravodlivé, aby súdom priznaná výška nemajetkovej ujmy bola základom pre výpočet trov konania. V sporovom konaní je kritérium procesného úspechu prvoradým kritériom posudzovania náhrady trov konania, čomu zodpovedá aj systematické začlenenie § 255 C. s. p. v zákone. Podľa tohto kritéria môže súd priznať náhradu trov konania v plnej výške aj vtedy, ak súdu priznal nárok úspešnej strane, nie však v požadovanej výške, teda ide o prípady, keď výška nároku závisí od úvahy súdu. Z uvedených dôvodov sú preto námietky žalovaného aj proti tomuto výroku nedôvodné.

2.10. Vo zvyšnej napadnutej časti, t. j. vo výroku II. o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti odvolací súd postupom vyplývajúcim z ust. § 388 C. s. p. rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s opravným uznesením zmenil tak, že žalovaného zaviazal zaplatiť žalobcovi ešte sumu vo výške 2.900 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5% ročne z tejto sumy od 09. 06. 2020 až do zaplatenia, a to do 3 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku.

2.11. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 C. s. p. v spojení s § 262 ods. 1 C. s. p. a § 255 ods. 1 C. s. p., tak že úspešnému žalobcovi v odvolacom konaní priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania proti neúspešnému žalovanému v plnom rozsahu. O výške priznanej náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením vydaným súdnym úradníkom po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí (§ 262 ods. 2 C. s. p.). Odvolací súd nezistil žiadne dôvody hodné osobitného zreteľa na postup podľa § 257 C. s. p..

3. Proti uvedenému rozhodnutiu odvolacieho súdu podal žalovaná (ďalej aj ako „dovolateľ“) dovolanie, prípustnosť ktorého odôvodnila poukazom na § 420 písm. f) C. s. p..

3.1. Dovolacím dôvodom je v zmysle argumentácie to, že rozhodnutie trpí vadou zmätočnosti, zapríčinenou protichodnými závermi odvolacieho súdu, ku ktorým odvolací súd dospel pri rozhodovaní o priznaní „dostatočnej výšky náhrady nemajetkovej ujmy žalobcovi“. Nedostatočné a protirečiacie odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorý za nezmeneného skutkového stavu vecí priznal žalobcovi takmer dvojnásobne vyššiu náhradu nemajetkovej ujmy, žalovaná považuje za neodôvodnené, arbitrárne a nepreskúmateľné. Nakoľko odvolací súd svoje rozhodnutie náležite a v súlade so základnou logikou neodôvodnil porušil právo žalovanej na spravodlivé súdne konanie podľa § 420 písm. f) C. s. p.. Žalovaná mala za potrebné uviesť, že dôvody, na základe ktorých odvolací súd pristúpil k priznaniu vyššej náhrady nemajetkovej ujmy, než bola žalobcovi priznaná súdom prvej inštancie, sú protirečivé, a to aj napriek tomu, že vychádzajú z rovnako zisteného skutkového stavu súdom prvej inštancie (v odvolacom konaní žiadne dokazovanie neprebehlo, ergo skutkový stav ostal nezmenený). Odvolací súd na jednej strane v bode 28. napadnutého rozhodnutia správne konštatoval, že „žalobca neuniesol dôkazné bremeno a nepreukázal aké zdravotné, či psychické problémy mu vznikli v spojitosti s nezákonnou väzbou, keďže jednak bližšie nešpecifikoval konkrétne problémy, ktoré mu vznikli a jednak v konaní

nepredložil žiadne lekárske správy, ktoré by jeho tvrdenia preukazovali, (...) nepreukázal žiadne súdne rozhodnutie alebo uzatvorenú dohodu, z ktorých by vyplývala tak výška výživného na maloleté deti, ktorú je povinný uhrádzať k rukám ich matky, ako ani výška vzniknutého dlhu na výživnom. Na strane druhej mal síce za dostatočne preukázané (obdobne ako súd prvej inštancie), že v dôsledku väzby došlo k negatívnemu zásahu do vzťahu žalobcu s jeho deťmi, označené ako určité „ochladenie“ vzťahov (porovnaj bod 28 odôvodnenia na str. 14 napadnutého rozhodnutia), na základe čoho zvýšil výšku náhrady nemajetkovej ujmy priznanú žalobcovi súdom prvej inštancie o takmer 65%, avšak svoje rozhodnutie odôvodnil rovnakými skutkovými okolnosťami, ktoré (nie však ako jediné) súd prvej inštancie vyhodnotil ako dôvody pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v sume 4.500 eur. Zároveň sa riadne nevysporiadal a neodôvodnil, prečo v prípade žalobcu považuje za spravodlivé priznať mu výšku náhrady nemajetkovej ujmy v rozsahu 7.400 eur za situácie, kedy nemal za preukázané okrem „ochladnutia“ vzťahu s deťmi naplnenie žiadnych iných kritérií, na základe ktorých možno určiť primeranú výšku náhrady nemajetkovej ujmy v zmysle § 17 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“). Napriek uvedenému však k zvýšeniu priznanej náhrady pristúpil, nezohľadňujúc ním samým konštatované nepreukázanie vzniku nemajetkovej ujmy v ostatných sférach v zmysle kritérií ustanovených v ust. § 17 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z. z. Z uvedeného odôvodnenia napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu však potom nemožno dospieť k jednoznačnému záveru, či odvolací súd bral na zreteľ v súvislosti so vznikom a určením výšky náhrady nemajetkovej ujmy aj psychiku žalobcu, ktorú považoval za „prezumovanú“, a teda ju nebolo v súdnom konaní nutné preukazovať, alebo či tento prezumovaný následok bol v dôsledku nepreukázania vzniku psychických problémov znegovaný, teda naň prihliadať možné nebolo. Okrem uvedených skutočností (a okrem negatívneho vplyvu väzby na vzťah žalobcu s deťmi) súd prvej inštancie a ani odvolací súd neuviedli, že by pri určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy akokoľvek prihliadali v zmysle § 17 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z. z. na osobu poškodeného, jeho doterajší život a prostredie, v ktorom žije a pracuje, na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k nej došlo, či na závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v spoločenskom uplatnení. Už súd prvej inštancie mal za preukázané jediné kritérium v zmysle § 17 ods. 3 písm. c) zákona č. 514/2003 Z. z., a to, že došlo k závažným následkom, ktoré žalobcovi vznikli v súkromnom živote v podobe obmedzeného kontaktu s deťmi. Tento záver však z vykonaného dokazovania a teda zo zisteného skutkového stavu súdom prvej inštancie nevyplýval. Prinajmenšom je takýto záver odvolacieho súdu zmätočný a v rozpore nielen so zisteným skutkovým stavom súdom prvej inštancie, ale aj v rozpore s jeho vlastným konštatovaním o nepreukázaní žiadneho rozhodnutia alebo dohody, z ktorej by vyplývala výška výživného (teda aj rozhodnutia, z ktorého by mohla vyplývať úprava styku žalobcu s mal. deťmi). V tomto smere mala žalovaná za potrebné zdôrazniť, že odvolací súd zmenil a potvrdil odvolaniami napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie argumentujúc výlučne dôvodnosťou odvolacieho dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci, naopak nedôvodnosťou odvolacieho dôvodu nesprávnych skutkových zistení. Súd prvej inštancie však vec posúdil aj podľa § 17 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z. z. a odvolací súd neposkytuje v odôvodnení napadnutého rozhodnutia žiadne argumenty, v čom bola vec súdom prvej inštancie nesprávne právne posúdená. Zároveň sám neuvádza ako teda „inak“ na vec aplikoval § 17 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z. z., ergo v čom konkrétne je jeho „interpretácia“ odlišná od súdu prvej inštancie. Žalovaná v tejto súvislosti zastávala názor, že v skutočnosti nedošlo zo strany odvolacieho súdu k inému právnomu posúdeniu veci. A ak odvolací súd mienil dospieť k iným skutkovým zisteniam, ktoré by mu umožnili prijať závery prezentované v napadnutom rozhodnutí vo vzťahu k potrebe priznania vyššej náhrady nemajetkovej ujmy v zmysle § 17 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z. z., mal vo veci nariadiť pojednávanie, alebo aspoň žalovanú poučiť o tomto závere tak, aby jej umožnil sa k tomu vyjadriť. Žalovaná zdôraznila, že i v odvolacom konaní predniesla početné námietky, ktoré podľa jej názoru neodôvodňovali ani priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v rozsahu priznanom súdom prvej inštancie, tobôž v rozsahu priznanom odvolacím súdom. Žalovaná v závere uviedla, že odvolací súd v skutočnosti nerozhodoval na základe posúdenia dôvodnosti odvolacieho dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci (závery o nesprávnom právnom posúdení súdom prvej inštancie neodôvodnil v napadnutom rozhodnutí žiadnym spôsobom), žalovanej nevysvetlil, z akého dôvodu považoval práve priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v celkovej výške 7.400 eur (40 eur/deň) v tomto konkrétnom prípade za adekvátne/primerané a napokon ani marginálne nereagoval na odvolacie námietky žalovanej.

3.2. Vzhľadom na uvedené dovolací súd žiadala, aby rozhodnutie odvolacieho súdu v napadnutej časti zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Súčasne žalovaná navrhla, aby dovolací súd odložil vykonateľnosť napadnutého rozsudku odvolacieho súdu v zmysle ustanovenia § 444 ods. 1 C. s. p. až do rozhodnutia o dovolaní žalovanej.

4. Žalobca vo svojom vyjadrení dovolaciemu súdu uviedol, že dovolanie žalovanej považuje za nedôvodné a dovolaciemu súdu navrhol dovolanie žalovanej odmietnuť.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 C. s. p.) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C. s. p.) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 C. s. p.), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.), bez nariadenia pojednávania (§ 443 C. s. p.), dospel k záveru, že dovolanie žalovanej je potrebné v zmysle § 448 C. s. p. zamietnuť.

6. Podľa § 419 C. s. p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 C. s. p..

7. Podľa § 420 C. s. p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Dovolanie prípustné podľa § 420 C. s. p. možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 C. s. p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 C. s. p.). Dovolanie prípustné podľa § 421 C. s. p. možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C. s. p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C. s. p.).

9. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 C. s. p.). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 C. s. p.). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) C. s. p., je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 v spojení s § 431 ods. 1 C. s. p. a § 432 ods. 1 C. s. p.). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

10. Z hľadiska obsahového (§ 124 ods. 1 C. s. p.) dovolateľka v dovolaní nenamietala chyby a nesprávnosti v procese prejednávania sporu (v procedúre jeho vedenia) zo strany odvolacieho súdu, ale naopak s uplatnenou prípustnosťou dovolania považovala za nevyhnutné, aby sa odvolací súd v rámci odôvodnenia rozsudku vysporiadal so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami tvoriacimi základ pre toto rozhodnutie. Namietala, že rozhodnutie trpí vadou zmätočnosti, zapríčinenou protichodnými závermi odvolacieho súdu, ku ktorým odvolací súd dospel pri rozhodovaní o priznaní „dostatočnej výšky náhrady nemajetkovej ujmy žalobcovi“. Nedostatočné a protirečiacie odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorý za nezmeneného skutkového stavu veci priznal žalobcovi takmer dvojnásobne vyššiu náhradu nemajetkovej ujmy. Mala za to, že sa riadne nevysporiadal a neodôvodnil, prečo v prípade žalobcu považuje za spravodlivé priznať mu výšku náhrady nemajetkovej ujmy v rozsahu 7.400 eur za situácie, kedy nemal za preukázané okrem „ochladnutia“ vzťahu s deťmi naplnenie žiadnych iných kritérií, na základe ktorých možno určiť primeranú výšku náhrady nemajetkovej ujmy v zmysle § 17

ods. 3 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“). Napriek uvedenému však k zvýšeniu priznanej náhrady pristúpil, nezohľadňujúc ním samým konštatované nepreukázanie vzniku nemajetkovej ujmy v ostatných sférach v zmysle kritérií ustanovených v ust. § 17 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z. z. Z uvedeného odôvodnenia napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu však potom nemožno dospieť k jednoznačnému záveru, či odvolací súd bral na zreteľ v súvislosti so vznikom a určením výšky náhrady nemajetkovej ujmy aj psychiku žalobcu, ktorú považoval za „presumovanú“, a teda ju nebolo v súdnom konaní nutné preukazovať, alebo či tento presumovaný následok bol v dôsledku nepreukázania vzniku psychických problémov znegovaný, teda naň prihliadať možné nebolo.

11. V súvislosti s predmetnou námietkou dovolací súd poukazuje na žalovanou namietané „rozporuplné“ body 26-28 rozhodnutia odvolacieho súdu, v zmysle ktorých:

„V predmetnom prípade žalobca tak v priebehu prvoinštančného konania, ako aj v priebehu odvolacieho konania poukazoval na ujmu, ktorá mu vznikla v osobnom, rodinnom živote, pracovnom živote, či na ujmu vzniknutú na jeho zdraví a psychike. Tu odvolací súd poukazuje na to, že žalobca neunesol dôkazné bremeno a nepreukázal aké zdravotné, či psychické problémy mu vznikli v spojitosti s nezákonnou väzbou, keďže jednak bližšie nešpecifikoval konkrétne problémy, ktoré mu vznikli a jednak v konaní nepredložil žiadne lekárske správy, ktoré by jeho tvrdenia preukazovali. Rovnako žalobca nepreukázal žiadne súdne rozhodnutie alebo uzatvorenú dohodu, z ktorých by vyplývala tak výška výživného na maloleté deti, ktorú je povinný uhrádzať k rukám ich matky, ako ani výška vzniknutého dlhu na výživnom. Pokiaľ žalobca poukazuje v odvolaní na to, že prišiel o jediný zdroj svojich príjmov, keďže nemohol vykonávať podnikateľskú činnosť, tento nárok žalobcu nemožno priznať v rámci nemajetkovej ujmy, ale len v rámci náhrady škody, ktorú si však žalobca v tomto konaní neuplatnil, preto sa odvolací súd uvedenou námietkou žalobcu nezaoberal. V konečnom dôsledku tak možno na jednej strane prisvedčiť tvrdeniam žalovaného o neunesení dôkazného bremena žalobcom v tomto smere, na strane druhej však nemožno konštatovať, že žalobca neunesol dôkazné bremeno vôbec. Odvolací súd poukazuje na to, že v rámci prvoinštančného konania bolo dostatočne preukázané, že vzťah žalobcu a jeho detí bol pred rozhodnutím o jeho vzatí do väzby dobrý (možno nie ideálny), bol s nimi v pravidelnom styku, zaujímal sa o ne a prispieval na ich výživu, pričom v dôsledku nezákonného rozhodnutia o väzbe došlo k negatívnemu zásahu do tohto vzťahu, keďže počas šesťmesačnej väzby nebol s deťmi v žiadnom kontakte, či už osobnom, telefonickom alebo písomnom. Podľa názoru odvolacieho súdu však bolo potrebné ešte osobitne zohľadniť aj tú skutočnosť, že počas tohto obdobia došlo medzi žalobcom a jeho deťmi k určitému „ochladnutiu“ vzájomných vzťahov, nakoľko v prípade maloletých detí je potrebné, aby tieto mali zabezpečený pravidelný styk s oboma rodičmi, a to aj v prípade, ak títo nežijú spolu, pretože pre správny psychický vývoj dieťaťa je potrebný výchovný vplyv tak matky, ako aj otca. Čím dlhšie boli maloleté deti bez styku so žalobcom, tým viac dochádzalo k jednak k narušeniu ich vzájomného vzťahu a jednak k potrebnému výchovnému vplyvu, a to aj v tom prípade, ak si to maloleté deti vzhľadom na svoj vek neuvedomovali (tu odvolací súd poukazuje na to, že z lustrácie žalobcu v registri obyvateľov vyplýva, že v čase väzby žalobcu boli deti žalobcu vo veku 8, 10 a 12 rokov). Odvolací súd nemôže prisvedčiť ani námietkam žalovaného o tom, že ak by bol vzťah žalobcu a detí taký dobrý, tieto by ho iste kontaktovali, pretože deti žalobcu v čase jeho väzby nemuseli mať ani vedomosť o tom, že sa nachádza vo väzbe vzhľadom na ich vek (napokon uvedené vyplýva aj z výpovede jeho dcéry, ktorá si na obdobie väzby otca nepamätala - bod 4.8. odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie). Rovnako odvolací súd nepochybuje o tom, že adaptácia na život vo väzbe je náročná, pričom je potrebné zohľadniť nielen tzv. adaptačné obdobie, ale aj to, že čím dlhšie samotná väzba trvá, tým negatívnejší vplyv na psychiku uväznenej osoby má, čo bolo taktiež potrebné podľa názoru odvolacieho súdu zohľadniť ako individuálnu okolnosť v predmetnom prípade.

Napokon sporným medzi stranami bolo aj určenie samotnej výšky nemajetkovej ujmy, kde žalobca súdom určenú výšku považoval za podhodnotenú a žalovaný naopak za nadhodnotenú. Súd prvej inštancie pri určení výšky nemajetkovej ujmy vychádzal najmä z rozhodnutia Najvyššieho súdu ČR, sp. zn. 30Cdo/2357/2010 v zmysle ktorého sa náhrada nemajetkovej ujmy pohybuje orientačne vo výške 20 Eur - 60 Eur za deň väzby, t. j. 600 Eur - 1.800 Eur mesačne, pričom osobitne zohľadnil aj výšku maximálnej náhrady nemajetkovej ujmy pre rok 2019, ktorá bola vo výške 26.000 Eur. Prihliadnuc na

individuálne okolnosti predmetného prípadu považoval za dostatočnú výšku nemajetkovej ujmy spolu vo výške 4.500 Eur. S úvahou ako dospel súd prvej inštancie ku konečným záverom o výške nemajetkovej ujmy odvolací súd súhlasí, ale zároveň poukazuje na to, že uvedená suma nie je podľa jeho názoru dostačujúca vzhľadom na zistený skutkový stav a vyššie uvedené individuálne okolnosti prípadu. Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že žalobca bol vo väzbe od 24. 11. 2018 do 27. 05. 2018, t. j. spolu 185 dní, teda súd prvej inštancie v zmysle spomínanej českej judikatúry priznal žalobcovi v prepočte približne 24,30 Eur za deň väzby, t. j. sumu na dolnej hranici nemajetkovej ujmy za deň väzby. Odvolací súd má však za to, že celková suma 4.500 Eur ako náhrada priznanej nemajetkovej ujmy nie je postačujúca, a to vzhľadom už na konštatovaný negatívny zásah do rodinných vzťahov medzi žalobcom a jeho deťmi, ako aj dĺžku nezákonnej väzby (viď bod 28. tohto odôvodnenia), preto vidí dôvod na zvýšenie tejto sumy, a to na sumu 40 Eur za deň nezákonnej väzby. Uvedená suma podľa názoru odvolacieho súdu postačujúca na odškodnenie trvania nezákonnej väzby a jej následkov na život žalobcu, ktoré žalobca preukázal len vo vzťahu k deťom a dĺžke trvania väzby (tak ako to zistil aj súd prvej inštancie), hoci poukazoval aj na iné okolnosti prípadu, ktoré sa mu však ďalej nepodarilo už nepreukázať. Preto priznanie vyššej sumy nepovažoval odvolací súd za odôvodnené. Žalobca má tak nárok na náhradu nemajetkovej ujmy spolu vo výške 7.400 Eur (185 x 40 Eur). Z uvedeného tak vyplýva, že žalobcovi je potrebné priznať navyše ešte sumu 2.900 Eur (7.400 - 4.500). Odvolací súd tak na rozdiel od súdu prvej inštancie považoval celú dobu 185 dní za dobu, keď bol žalobca bez možnosti starostlivosti o deti, ako to popísal vyššie. Preto nedelil na rozdiel prvoinštančného súdu dobu na aklimatizačnú a ďalšiu. Celú túto dobu považoval za rovnocennú.

11.1. Pokiaľ dovolateľka namietala rozporuplnosť rozhodnutí súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu, dovolací súd konštatuje vzhľadom na vyššie citované, že sa odvolací súd v spojení so súdom prvej inštancie dostatočným a zrozumiteľným spôsobom vysporiadal s predmetnou námietkou a za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) C. s. p. nemožno považovať to, že odvolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnil podľa predstáv dovolateľa, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom, čo nie je tento prípad. V odôvodnení rozhodnutia zrozumiteľným a neprotirečivým spôsobom neopomenul multidisciplinárny prístup a tú skutočnosť, že fyzická prítomnosť osoby poskytujúcej starostlivosť nie je jedinou podmienkou k vytvoreniu bezpečnej vzťahovej väzby. Totiž kvalita vzťahovej väzby medzi rodičom a dieťaťom je významným ukazovateľom ďalšieho emocionálneho a sociálneho vývinu dieťaťa - teda bezpečná vzťahová väzba pozitívne vplýva na psychický vývin dieťaťa a už ranné detstvo je kľúčovým vývinovým štádiom dieťaťa, ktoré ho výrazne ovplyvňuje v jeho ďalšom rozvoji. V tomto kontexte je na mieste hovoriť o vzťahovej väzbe, teda o pute, ktoré vzniká medzi dvomi osobami, a ktorá je jednou z podmienok výchovy, medzi ktoré patrí tvorba vzťahu a usporiadanie väzieb medzi osobami, ktoré tvoria rodinu. Z obsahu spisu ma dovolací súd za preukázané, že napriek nie „ideálnemu“ vzťahu žalobcu so svojimi deťmi, sa práve pravidelným stykom, záujmom a prispievaním na ich výživu snažil o vytvorenie takejto bezpečnej vzťahovej väzby, do ktorej bolo nezákonným rozhodnutím o väzbe zasiahnuté. Pokiaľ žalovaná poukazovala na výpoveď dcéry žalobcu, že si na predmetné obdobie väzby nepamätá, pričom v danom období bola vo veku približne 12 rokov, dovolací súd uzatvára, že sa nejedná o nepreukázanie zásahu do vzťahu žalobcu a jeho detí, ale naopak vzhľadom na vyššie uvedené sa táto nevedomosť javí vo vzťahu k budúcemu vývinu dieťaťa ako pozitívna. Taktiež dovolací súd poukazuje na to, že sa javí ako účelové preukazovanie neunesenia dôkazného bremena vzhľadom na nevedomosť maloletej, neberúc v úvahu vyjadrenie bývalej manželky, ktorá vo svojej výpovedi uviedla, že sa žalobca o svoje deti zaujímal, pričom kontakt medzi ňou, deťmi a žalobcom počas väzby žiaden neprebíhal, a teda pokiaľ dovolateľ mal za to, že záver o tom, že došlo k závažným následkom, ktoré žalobcovi vznikli v súkromnom živote v podobe obmedzeného kontaktu s deťmi z vykonaného dokazovania a teda zo zisteného skutkového stavu súdom prvej inštancie nevyplýval, dovolací súd poukazuje na vyššie uvedené preukazujúce opak.

12. Dovolateľka ďalej namietala, že sa odvolací súd zároveň riadne nevysporiadal a neodôvodnil, prečo v prípade žalobcu považuje za spravodlivé priznať mu výšku náhrady nemajetkovej ujmy v rozsahu 7.400 eur za situácie, kedy nemal za preukázané okrem „ochladnutia“ vzťahu s deťmi naplnenie žiadnych iných kritérií, na základe ktorých možno určiť primeranú výšku náhrady nemajetkovej ujmy v zmysle § 17 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“). Napriek uvedenému však k zvýšeniu

priznanej náhrady pristúpil, nezohľadňujúc ním samým konštatované nepreukázanie vzniku nemajetkovej ujmy v ostatných sférach v zmysle kritérií ustanovených v ust. § 17 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z. z. Z uvedeného odôvodnenia napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu však potom nemožno dospieť k jednoznačnému záveru, či odvolací súd bral na zreteľ v súvislosti so vznikom a určením výšky náhrady nemajetkovej ujmy aj psychiku žalobcu, ktorú považoval za „prezumovanú“, a teda ju nebolo v súdnom konaní nutné preukazovať, alebo či tento prezumovaný následok bol v dôsledku nepreukázania vzniku psychických problémov znegovaný, teda naň prihliadať možné nebolo.

12.1. Dovolací súd v súvislosti s predmetnou námietkou dovolateľky uvádza, že každé pozbavenie osobnej slobody musí byť „zákonné“, t. j. musí byť vykonané „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“, a okrem toho každé opatrenie, ktorým je jednotlivец pozbavený osobnej slobody, musí byť zlučiteľné s účelom čl. 17 ústavy, ktorým je ochrana jednotlivca proti svojvôli (I. ÚS 165/02, ale aj II. ÚS 55/98, I. ÚS 177/03, III. ÚS 7/00, I. ÚS 115/07, II. ÚS 282/2014, II. ÚS 703/2014). Špecifickým prípadom zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú orgánmi verejnej moci pri výkone verejnej moci podľa zákona č. 514/2003 Z. z. je preto aj nárok fyzickej osoby, ktorá bola vzatá do väzby, ak bolo proti nej trestné stíhanie zastavené, bola oslobodená spod obžaloby alebo vec bola postúpená inému orgánu. Táto osobitná právna úprava zodpovednosti za škodu vychádza z čl. 5 ods. 5 dohovoru, podľa ktorého každý, kto bol zatknutý alebo pozbavený slobody v rozpore s ustanoveniami tohto článku, má nárok na odškodnenie.

12.2. Predpoklady vzniku nároku na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe sú v zákone č. 514/2003 Z. z. vymedzené tak pozitívne (§ 8 ods. 5), ako aj negatívne (§ 8 ods. 6). Nevyhnutným predpokladom na vznik nároku na náhradu škody je teda naplnenie niektorej z hypotéz predpokladaných v ustanovení § 8 ods. 5 zákona č. 514/2003 Z. z., t. j., že voči osobe, ktorá bola vzatá do väzby, bolo trestné stíhanie zastavené, bola spod obžaloby oslobodená alebo vec bola postúpená inému orgánu. Ide však len o prvý predpoklad vzniku tohto nároku, pretože vychádzajúc z logického a systematického výkladu zákona č. 514/2003 Z. z., je kumulatívnou podmienkou súčasné nenaplnenie žiadneho z negatívnych predpokladov, za ktorých nárok na náhradu škody nevznikne podľa § 8 ods. 6 (in concreto zavinenie väzby). Inak povedané, v prípade naplnenia niektorého z negatívnych predpokladov uvedených v § 8 ods. 6 zákona č. 514/2003 Z. z. [napr. a/ zavinenie väzby, b/ zastavenie trestného stíhania z dôvodu, že trest, ku ktorému môže stíhanie viesť, je celkom bez významu popri treste, ktorý pre iný čin bol obvinenému už uložený, alebo c/ oslobodenie spod obžaloby, pretože osoba nie je trestne zodpovedná], nárok na náhradu škody nevznikne ani v prípade danosti niektorého z pozitívnych predpokladov vzniku nároku na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe ustanovených v § 8 ods. 5 zákona č. 514/2003 Z. z. Čo je potrebné považovať za zavinenie väzby samotnou osobou, ktorá žiada o náhradu škody, zákon č. 514/2003 Z. z. bližšie neustanovuje, preto je interpretácia a aplikácia tohto zákonného ustanovenia zverená všeobecným súdom, ktoré o nárokoch na náhradu škody spôsobenej väzbou rozhodujú. Pri tomto rozhodovaní vychádzajú vždy z konkrétnych okolností každého prípadu zistených z riadne vykonaného dokazovania, vychádzajúc z ktorého im prislúcha urobiť právny záver o zavinení, resp. nezavinení väzby osobou žiadajúcou náhradu škody. Pri tomto rozhodovaní sa samozrejme musia vyvarovať svojvôle a svoje skutkové a právne závery riadne odôvodniť (I. ÚS 444/2012).

13. Zákon č. 514/2003 Z. z. prostredníctvom § 17 ods. 4 limituje rozsah náhrady nemajetkovej ujmy priznanej podľa odseku 2 tým spôsobom, že výška náhrady nemajetkovej ujmy nemôže byť vyššia ako výška náhrady poskytovaná osobám poškodeným násilnými trestnými činmi podľa osobitného predpisu, ktorým je v súčasnosti zákon č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 274/2017 Z. z.“).

13.1. Súdny dvor Európskej únie v rozsudku zo 16. júla 2020 vo veci C-129/19, Presidenza del Consiglio dei Ministri proti BV rozhodol: «Článok 12 ods. 2 smernice 2004/80 sa má vykladať v tom zmysle, že paušálnu náhradu, ktorá sa priznáva obetiam sexuálneho násillia na základe vnútroštátneho systému odškodňovania obetí úmyselných násilných trestných činov, nemožno kvalifikovať ako „spravodlivú a primeranú“ v zmysle tohto ustanovenia, pokiaľ je stanovená bez toho, aby sa prihliadalo na závažnosť následkov, ktoré má spáchaný trestný čin vo vzťahu k obetiam, a teda nepredstavuje primeraný príspevok na náhradu spôsobenej majetkovej a nemajetkovej ujmy.» Z uvedeného vyplýva, že hoci členské štáty disponujú určitou mierou voľnej úvahy pri určení výšky odškodnenia obetí trestných

činov, toto odškodnenie musí byť spravodlivé a primerané, čo znamená, že nesmie byť symbolické alebo zjavne nedostatočné vzhľadom na závažnosť následkov, ktoré má spáchaný trestný čin vo vzťahu k obeti.

13.2. Pri rozhodovaní o náhrade škody spôsobenej orgánmi verejnej moci pri výkone verejnej moci sú všeobecné sudy povinné vykladať vnútroštátnu právnu úpravu spôsobom, ktorý je konformný s judikatúrou EŠLP týkajúcou sa porušenia práva podľa čl. 5 ods. 5 dohovoru, podľa ktorého každý, kto bol obeťou zatknutia alebo zadržania v rozpore s ustanoveniami tohto článku, má nárok na odškodnenie. V tejto súvislosti už EŠLP vyslovil, že samotné pozbavenie práva na osobnú slobodu v rozpore s ustanoveniami dohovoru zakladá priamy nárok dotknutej osoby na odškodnenie. V prípade, že súd nárok na odškodnenie dotknutej osoby neprizná napriek tomu, že zistí nezákonnosť rozhodnutia o zaistení, ide o porušenie čl. 5 ods. 5 dohovoru (Emin proti Holandsku rozsudok z 29. 5. 2012).

13.3. Európsky súd pre ľudské práva v rozsudku I. proti Slovenskej republike z 8. februára 2011 dospel k záveru o porušení čl. 5 ods. 5 dohovoru zaručujúceho právo na účinné odškodnenie za väzbu, pričom konštatoval, že sťažovateľ sa vo vzťahu k zistenému porušeniu čl. 5 ods. 4 dohovoru nedomohol žiadneho odškodnenia na vnútroštátnej úrovni vzhľadom na to, že ústavný súd odmietol väčšinu jeho námietok z dôvodov, ktoré EŠLP nepovažoval za akceptovateľné. Súd tiež konštatoval porušenie čl. 13 dohovoru v spojení s čl. 8 dohovoru z dôvodu, že sťažovateľ nemal k dispozícii účinný prostriedok nápravy vo vzťahu k svojej námietke týkajúcej sa nezákonného odpočúvania. Európsky súd pre ľudské práva v tomto prípade priznal sťažovateľovi sumu 8.000 eur z titulu nemajetkovej ujmy a sumu 2.000 eur ako náhradu trov právneho zastúpenia.

13.4. Európsky súd pre ľudské práva v rozsudku H. proti Slovenskej republike z 3. novembra 2011 dospel k záveru porušení čl. 5 ods. 1 dohovoru, pričom konštatoval, že ústavný súd sice výslovne uznal porušenie sťažovateľovho práva podľa dohovoru, ale vzhľadom na nepriznanie žiadneho primeraného finančného zadosťučinenia jeho nález nepredstavoval pre sťažovateľa náležitú nápravu, a to berúc do úvahy význam práva na osobnú slobodu a bezpečnosť, ktoré je zaručené v článku 5 ods. 1 dohovoru a dĺžku sťažovateľovej väzby, ktorú ústavný súd vyhodnotil ako nezákonnú. Za týchto okolností EŠLP dospel k záveru, že sťažovateľa možno aj naďalej považovať za „obeť“ porušenia práv v zmysle čl. 34 dohovoru. Európsky súd pre ľudské práva v tomto prípade priznal sťažovateľovi sumu 15.000 eur z titulu nemajetkovej ujmy a sumu 452 eur ako náhradu nákladov a výdavkov.

13.5. Európsky súd pre ľudské práva sa v rozsudku Y. proti Slovenskej republike z 8. novembra 2011 stotožnil s právnym názorom ústavného súdu, že sťažovateľova väzba po tom, ako uplynula lehota, na ktorú bola v prípravnom konaní predĺžená, bola nezákonná. Z toho dôvodu konštatoval, že došlo k porušeniu článku 5 ods. 1 dohovoru. Ďalej uviedol, že sťažovateľa možno považovať za poškodenú osobu, pretože primerané finančné zadosťučinenie priznané ústavným súdom bolo podľa neho vzhľadom na význam práva na osobnú slobodu a dĺžku sťažovateľovej väzby, ktorá nebola pokrytá súdnym rozhodnutím, príliš nízke, preto sťažovateľovi priznal sumu 12.000 eur z titulu nemajetkovej ujmy a sumu 2.000 eur z titulu nákladov a výdavkov.

13.6. Vychádzajúc z uvedeného, podľa názoru dovolacieho súdu v danom prípade nemožno hovoriť o zjavne neprimeranom (nespravodlivom) rozsahu náhrady nemajetkovej ujmy priznanej žalobcovi. Z dôvodovej správy k zákonu č. 412/2012 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, jasne vyplýva, že „Posúdenie výšky škody je závislé od úvahy súdu, ktorý má možnosť zvážiť všetky relevantné skutočnosti konkrétneho prípadu.“ Sudcovia sú pri výkone svojej funkcie nezávislí a pri rozhodovaní sú viazaní nielen ústavou a ústavným zákonom, ale aj medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 a zákonom, t. j. dohovorom (čl. 144 ods. 1 ústavy). Dôvodom, pre ktorý zákonodarca pristúpil k limitácii výšky náhrady nemajetkovej ujmy, nie je (a ani nemôže byť) snaha o zníženie výdavkov štátu na odškodnenie dotknutých osôb, t. j. ekonomické záujmy štátu. Opačný výklad by mohol brániť nielen možnosti, ale predovšetkým povinnosti všeobecných súdov zvážiť všetky relevantné skutočnosti toho-ktorého prípadu. V právnom štáte právny poriadok nechráni štátnu moc pred občanmi. Právny poriadok v právnom štáte určuje postup orgánov verejnej správy tak, aby neboli porušované práva občanov (m. m. II. ÚS 62/99, ZNaU 74/1999).

13.7. Všeobecné sudy disponujú pri rozhodovaní o výške náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch za vedenie trestného stíhania (obzvlášť v prípadoch, ak nezákonné rozhodnutie bolo vydané ešte za účinnosti zákona č. 58/1969 Zb.) širokou mierou uváženia a ich úvahy nemožno limitovať mechanickým

porovnávaním odškodňovania iných prípadov upravených v iných právnych normách. Je to tak jednak preto, že vždy v týchto prípadoch je nevyhnutné vychádzať z osobitných okolností vecí, a jednak preto, že v prípade mechanického prenášania limitov právnej úpravy iných prípadov odškodnenia by to muselo znamenať predchádzajúce posúdenie tam stanovenej výšky odškodnenia z hľadiska spoločenskej spravodlivosti (nemožno limitovať výšku náhrady nemajetkovej ujmy za trestné stíhanie porovnávaním odškodňovania bolesti či obetí trestných činov, pokiaľ všeobecnému súdu nepatrí právomoc posúdiť takúto zákonnú úpravu z hľadiska spoločenskej spravodlivosti). Významným je však i to, že z hľadiska ústavnoprávneho je zodpovednosť štátu v týchto prípadoch konštruovaná ako objektívna absolútna zodpovednosť.

13.8. V zmysle rozhodovacej praxe ústavného súdu, je dovolací súd toho názoru, že stanoviť presnou sumou výšku náhrady nemajetkovej ujmy za deň či mesiac trvania väzby alebo vedenia trestného stíhania vopred pre všetky prípady nie je možné, pretože primeranosť výšky náhrady nemajetkovej ujmy musí zohľadňovať vždy osobitné okolnosti prípadu, ktorých rozmanitosť nemožno vopred postihnúť. Rovnako tak nie je možné ani mechanicky prevziať závery rozhodovacej praxe súdov iných štátov či Európskeho súdu pre ľudské práva, a to najmä s ohľadom na odlišnosť životnej úrovne 12 v jednotlivých štátoch, ktorá rovnako tak musí byť zohľadnená, pokiaľ priznaná výška náhrady nemajetkovej ujmy má zodpovedať predstavám spravodlivosti a slušnosti v danom čase a na danom mieste. Ani to však neznamená, že takúto rozhodovaciu prax týchto orgánov by nebolo na mieste nezohľadniť.

13.9. Pokiaľ žalovaná mala za to, že vzhľadom na ňou vznesené námietky i v odvolacom konaní, ktoré podľa jej názoru neodôvodňovali ani priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v rozsahu priznanom súdom prvej inštancie, tobôž v rozsahu priznanom odvolacím súdom, pričom žalovanej odvolací súd vo svojom rozhodnutí nevysvetlil, z akého dôvodu považoval práve priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v celkovej výške 7.400 eur (40 eur/deň) v tomto konkrétnom prípade za adekvátne/primerané. Dovolací súd uvádza, že po zohľadnení povahy trestnej veci, dĺžky trestného stíhania a väzby, preukázaných dopadov trestného stíhania a väzby do rodinnej sféry žalobcu (bod 13. a 13. 1. tohto rozhodnutia) a okolností, za ktorých k nemajetkovej ujme došlo, považuje priznanú náhradu nemajetkovej ujmy nielen za primeranú, ale aj zodpovedajúcu všeobecnej predstave spravodlivosti a slušnosti. Dovolací súd preto považuje za vylúčené, aby v prípade žalovanej mohlo dôjsť s ohľadom na výšku priznanej náhrady nemajetkovej ujmy žalobcovi k porušeniu jej základného práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces, keďže nezistil, že by súd prvej inštancie v spojitosti s rozhodnutím odvolacieho súdu aplikovali ustanovenia jednoduchého práva spôsobom, ktorý by poprel ich účel a zmysel.

13.10. Podľa názoru dovolacieho súdu v danom prípade poukazujúc pri tom na bod 28 a 29 rozhodnutia odvolacieho súdu nezostala nezodpovedaná ani otázka týkajúca sa primeranosti priznanej náhrady nemajetkovej ujmy s ohľadom na platnú právnu úpravu, rozhodovaciu prax a judikatúru EŠLP.

14. Dovolateľka tiež mala za to, že ak odvolací súd mienil dospieť k iným skutkovým zisteniam, ktoré by mu umožnili prijať závery prezentované v napadnutom rozhodnutí vo vzťahu k potrebe priznania vyššej náhrady nemajetkovej ujmy v zmysle § 17 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z. z., mal vo veci nariadiť pojednávanie, alebo aspoň žalovanú poučiť o tomto závere tak, aby jej umožnil sa k tomu vyjadriť.

15. V zmysle ustanovenia § 385 C. s. p. na pojednanie odvolania nariadi odvolací súd pojednávanie vždy, ak je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie alebo to vyžaduje dôležitý verejný záujem.

15.1. Podmienky na rozhodnutie odvolacieho súdu bez pojednávania nie sú splnené, akonáhle by mal odvolací súd vstúpiť do procesu modifikácie skutkového stavu, na ktorom je napadnuté rozhodnutie založené. Preto, ak bude potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, môže tak odvolací súd urobiť len na pojednávaní (§ 188 ods. 1 v spojení s § 378 ods. 1 C. s. p.). Odvolacie pojednávanie je potrebné nariadiť aj vtedy, ak by odvolací súd vykonal dôkaz mimo pojednávania (napr. výsluch strany alebo svedka, ktorý sa pre zdravotný stav nemôže osobne ustanoviť pred súd, alebo obhliadka), nakoľko v takomto prípade je potrebné oboznámiť strany s výsledkom takto vykonaného dokazovania (§ 188 ods. 2 v spojení s § 378 ods. 1 C. s. p.).

16. Z obsahu spisu vyplýva, že odvolací súd pri svojom rozhodovaní nárok neposúdil podľa celkom iného právneho predpisu, ako ho posúdil súd prvej inštancie, alebo síce podľa toho istého právneho predpisu,

ako ho posúdil súd prvej inštancie, ale podľa iného ustanovenia. Taktiež nevyužil oprávnenie platnou právnou úpravou priznané, a to na vykonanie dokazovania slúžiace na preverenie správnosti skutkových zistení a skutkového záveru súdu prvej inštancie. Nadviazal na konanie súdu prvej inštancie ostávajúc viazaný skutkovým stavom zisteným prvoinštančným súdom, bez využitia možnosti samostatne si zistiť skutkový podklad pre svoje rozhodnutie, a to aj odchyľne od stavu, ktorý bol zistený prvoinštančným súdom, vzhľadom na ktorú skutočnosť dovolací súd uzatvára, že namietané dovolateľkou nariadenie pojednávania a ani poučenie strán konania vzhľadom na vyššie v súhrne uvedené nebolo potrebné a nebolo zasiahnuté do ústavne zaručeného práva účastníka konania na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR,

17. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) C. s. p., sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnu ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie vecí za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené zo zákazom svojvoľného postupu, a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

18. Prvostupňové a odvolacie konanie tvoria z hľadiska jeho predmetu jeden celok (m. m. IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09). Odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie v spojení s odôvodnením dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu má podľa názoru dovolacieho súdu všetky zákonom vyžadované náležitosti v zmysle ustanovenia § 393 C. s. p.. Dovolací súd uvádza, že za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) C. s. p. nemožno považovať to, že odvolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnil podľa predstáv dovolateľa, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom, čo nie je tento prípad. Dovolateľ preto nemôže dôvodne a opodstatnene namietat, že mu odvolací súd nedostatočným a nepresvedčivým odôvodnením rozhodnutia znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces. V tejto súvislosti považuje dovolací súd za potrebné poznamenať, že odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nemusí dať odpoveď na všetky odvolacie námietky uvedené v odvolaní, ale len na tie, ktoré majú pre rozhodnutie o odvolaní podstatný význam, ktoré zostali sporné alebo na ktoré považuje odvolací súd za nevyhnutné dať odpoveď z hľadiska doplnenia dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie (II. ÚS 78/05). Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Pre úplnosť dovolací súd poznamenáva, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia z hľadiska namietanej zmätočnej vady v zmysle § 420 písm. f) C. s. p. správnosť právnych záverov, ku ktorým odvolací súd dospel nie je relevantná, lebo prípadné nesprávne právne posúdenie prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f) C. s. p. nezakladá. Ako vyplýva aj z judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom odvolacieho súdu nestotožňuje nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti jeho rozhodnutia (napr. I. ÚS 188/06).

19. V kontexte požiadaviek riadneho odôvodnenia rozhodnutia súdu ako súčasť práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd dovolací súd zdôrazňuje, že ani judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva nevyžaduje, aby v odôvodnení rozhodnutia bola daná odpoveď na každý argument strany. Ak však ide o argument, ktorý je pre

rozhodnutie kľúčový, vyžaduje sa osobitná odpoveď práve na tento argument (napr. rozhodnutia vo veciach Ruiz Torija proti Španielsku, Hiro Balani proti Španielsku, Georgiadis proti Grécku, Higgins proti Francúzsku). Preto odôvodnenie rozhodnutia súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, stačí na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03). Ani súd v opravnom konaní nemusí dať odpoveď na všetky námietky uvedené v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú (podľa názoru súdu) podstatný význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré je predmetom preskúmania v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05).

20. Obsah spisu vedeného v preskúmvanej veci v ničom neopodstatňuje tvrdenie dovolateľky, že odvolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnil. Odvolací súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k rozhodnutiu; jeho postup, vo vzájomnej súvislosti s konaním a rozhodnutím súdu prvej inštancie, nemožno považovať za neodôvodnený. Podľa názoru dovolacieho súdu má odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu náležitosti v zmysle § 393 C. s. p.. Ako už bolo uvedené vyššie, za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) C. s. p. nemožno považovať to, že súdy neodôvodnili svoje rozhodnutia podľa predstáv dovolateľky.

21. Z vyššie uvedeného vyplýva, že zo strany súdu nedošlo k nesprávnemu procesnému postupu, ktorý by znemožnil dovolateľke, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že by došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, a preto dovolací súd konštatuje, že dovolateľkou uplatnený dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) C. s. p. neexistuje (nie je daný). Z uvedeného dôvodu preto dovolanie žalovanej podľa ustanovenia § 448 C. s. p. zamietol.

22. Dovolací súd nezistil splnenie podmienok pre odklad vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 1 C. s. p., a preto v súlade s ustálenou súdnou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie (sp. zn. 4Cdo/144/2019, 9Cdo/154/2021).

23. Dovolací súd rozhodol o trovách dovolacieho konania podľa ustanovenia § 255 ods. 1 C. s. p.. Súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci. Žalobca mal plný úspech vo veci, dovolací súd mu tak priznal voči žalovanej nárok na náhradu trov dovolacieho konania v celom rozsahu.

24. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.